

Anna Hudes foredrag om kvindelig valgret

Taler

Anna Hude
Dr.phil.

Dato

12. juli 1905

Sted

Skansebakkerne, Aalborg

Kvindens Valgret vil sige Kvindens fuldstændige Ligestilling med Manden; og dette har vi ikke fra Begyndelsen fuldt ud forstaaet. Nogle mente, at Maalet var naaet, naar Kvinden fik Lov til at udnytte sine Evner. Ogsaa denne Bevægelse har haft stor Betydning – Tusinder af Kvinder, som før var henviste til at leve paa Naade hos andre, er nu frit stillede. Til Universitetets Ære tjener det, at denne Anstalt var en af de første til at aabne sine Døre for Kvinden.

Saa kom der et Øjeblik, hvor det syntes, som om vi stod stille. Vi troede, at Ligestillethed med Manden var naaet, naar hun blot fik en selvstændig Virksomhed. Beskæftigelse med Politik ansaas for at være til Skade for hende. Maaske har Medlemmerne af Dansk Kvindesamfund ikke tænkt saaledes, men denne Tankegang fandtes mange Steder.

Nu er man begyndt at gaa frem igen og vil man ikke hvile, før Endemaalet er naaet: Kvindens Valgret og Valgbarhed.

Hvor vidt er vi da naaet rundt om i Verden? Ja, nogle Steder har det alt sammen, andre Steder har de næsten slet intet, f. Eks. her i Danmark.

I Aaret 1869, da Kvindesamfundet ikke var stiftet, fik Kvinderne den fulde politiske Ligestilling i Wyoming (en af De forenede Nordamerikanske Fristater). Og man satte denne Bestemmelse saa højt, at man paa Bekostning af den ikke vilde gaa ind i Forbundet "De forenede Stater". Disse maatte derfor til sidst bøje sig og optage det frisindede Wyoming. Og Tilfredsheden med Kvindernes Ligestilling var saa stor, at tre af Nabostaterne siden har fulgt Eksemplet. Disse fire Stater af Nordamerikas 45 er de eneste, hvor Kvinderne har politisk Ligeberettigelse. I Australien er de derimod i de allerfleste Stater ens stillede med Manden.

Ser vi paa den kommunale Valgret, er Forholdet bedre. I Norge har Kvinderne fuld kommunal Valgret og Valgbarhed. Men i Danmark har vi ingen Ret - uden

til de kirkelige Valg. Folketinget vilde i Fjor tilstaa kommunal Valgret og Valgbarhed for Kvinder, men Landstinget beklippede Lovforslaget derved, at kun kvindelige Skatteydere fik Valgret. Og den gifte Kvinde er efter de ny Skattelove ikke længere Skatteyder, ligegyldigt hvordan Skatten tilvejebringes. Hvad vil der vindes ved, at Kvinden faar politisk Ret?

Ja, først er det en Himmelraabende Uret, saaledes at skille Mænd og Kvinder. Det er nedværdigende, at den mest udviklede Kvinde ikke kan naa saa højt som den laveste, mest raa Person. Det er en Skamplet for Mændene, at de ikke giver deres Hustruer og Døtre ligestillethed. Vi er de eneste inden for Dyreverdenen, hvor der er sat et Svælg mellem Hannerne og Hunnerne. Inden for alle andre Arter kendes denne Forskel ikke.

Hvad nytter da Kvindens politiske Frigørelse? Den er til Gavn for Samfundet. Der er Hundrede Tusinder af Kvinder, som nu holder sig tilbage, fordi ingen Pligt melder sig hos dem. Den kommunale Valgret vil give Kvinden Indflydelse paa Skole og Hospital, paa hele det økonomiske Liv, paa alt, hvad Samfundet bruger. I England, hvor Kvinder nu kan komme ind i Kommunalraadet, er flere Kommuner kommen paa Fode netop ved disse Kvinders økonomiske Sans. Og vi skal ind i selve Politiken, være med paa Lovgivningen. Naar man læser Beretninger om, hvilke Love der vedtages i de Stater, hvor Kvinden har Valgret, da ser man Love til Beskyttelse af fattige og syge Børn, Love om Undervisning, Sygepleje, Husøkonomi o. s. v. Og Mændene siger her: Kvinderne støtter os i vore bedste Bestræbelser. Ja, selv paa Valgdagene i amerikanske Stater, hvor det før gik vildt til, gaar det nu ordentlig til, fordi Kvinderne er med. Der fremsættes mange taabelige Indvendinger mod Kvindens Valgret. En dansk Kvinde, bosat i Amerika, fremsatte nylig i et Blad, at Kvindens Valgret havde faaet uheldige Følger. En af disse var, at mange Kvinder gik til Valgurnen for at vise deres Klæder. Sker det samme ikke i vore Teatre og Kirker! Det vil opløse Hjemmene eller Kvinden kan ikke faa Tid – hedder det ogsaa. Men hun faar jo Tid til saa meget andet. Er det da ikke bedre at hun følger sin Mand til Valg, fremfor at de vænnes til at gaa hver sine Veje. Er Forholdene nu saa gode, som de bør være? Den amerikanske Forfatterinde Charlotte Dillmann skriver spottende om "Hønen, der ruger, mens Ørnen svæver alene oppe i Skyen. Og Hønen er lykkelig ved at rugge, fordi det er dens Bestilling." Jeg tror, at de fleste vil kunne tænke på Hjem, hvor dette passer. Men som Valgretten har virket folkeopdragende paa Mændene, skal den virke paa Kvinderne. Nu har man i Norge set, hvad Kvindens Valgret betyder.

Man vil maaske sige: Et er at Kvinden vælger, et andet, at hun bliver valgbar. Det sidste vil virke ødelæggende for Hjemmene. Men der vil for det første aldrig blive valgt saa mange Kvinder som Mænd. Og der bør aabnes en Mulighed for den Kvinde, der bedst egner sig for Politik. Hvor mange Kvinder staar ikke efter at have opdraget deres Børn med fuld ledig Kraft, der kunde komme Samfundet til Gode!

Hvis politisk Frihed er til Gavn for Samfundet og Kvinden, da er det overflødig at sige, at det ogsaa er det for Mændene. Og dog afskyr mange af disse at Tale herom. Gyrithe Lemche skrev nylig i "Tilskueren" om "Pygmalion og Galathea" eller med andre Ord "Kvinden skabt af Manden". Galathea, Pygmalions skønne Kunstværk, fik ingen Sjæl, skønt hun fik Liv, men da der var gaaet en Tid, var han saa ked af hende, at han huggede sit Kunstværk i Stykker. Ikke alle Kvinder er som Galathea, men ofte har Manden forkvaklet Kvinden.

Hvad skal vi da gøre? Jeg kan ikke besvare det. Nogle mener: Vi kan intet gøre. Først naar den politiske Situation er til det, faar vi Valgretten. Denne opfattelse er dog vist for pessimistisk.

Vi ugifte Kvinder skal – tror jeg – virke for at dygtiggøre os saa meget som muligt i de forskellige Stillinger, og de gifte Kvinder skal lære at faa Interesse for Samfundet, lære Lovgivning og Politik at kende. En Mand ønsker en opmærksom Tilhører i sin Hustru, men saa maa hun ogsaa søge at forstaa disse Ting. Ad den Vej kan der naas meget.

Vi har meget at gøre. "Slut jer sammen, Proletarer!" – det var de Ord, som skabte Arbejderbevægelsen. Og vi staar under Proletarerne. Der er skabt internationale Forbund – en international Alliance alene for Valgretten. Alle disse Forbund kæmper sammen og det er godt at føle, at der hele Jorden over er Kvinder, der føler og tænker som vi.

Desværre i enkelte Lande gaar der ofte en Tendens til Adsplittelse. Derfor er jeg dobbelt glad ved at staa paa denne Plads. Her er ikke to Partier, her kæmper vi allesammen for det samme Maal. Har nogen holdt sig tilbage, vil ingen gøre det mere. Dansk Kvindesamfund har ikke lagt sig til at sove, det er ungt og friskt gaaet med i Kampen for hele Landet. Og som det en Gang hed, da Kristendommen stod i sin Blomst: "Her er ikke Jøde eller Græker", skal det hedde nu: Her er ikke gammel eller ung – vi er allesammen politisk lige

umyndige; her er ikke rig eller fattig: vi er alle politisk set Fattiglemmer. Lad os derfor gaa frem under Banneret: Kvindens Valgret.

Kilde

Kvinfo.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Foredrag, Kvindebevægelsen, Politisk tale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/anna-hude-foredrag-om-kvindelig-valgret>